

KS. IRENEUSZ CELARY
Tarnowskie Góry

ŚP. KS. INFUŁAT PROFESOR ROMUALD RAK (1920–2003)

Dnia 24 września 2003 r., w osiemdziesiątym trzecim roku życia, odszedł do Pana śp. ks. infułat prof. Romuald Rak. Życie i działalność duszpastersko-naukowa zmarłego przypadła na czasy zasadniczych przemian w liturgii oraz ustalenia jej nowej roli w zbawczej misji Kościoła. Jego osobowość kapłańska, szczerze i autentycznie zaangażowanie duszpasterskie, a w szczególności długoletnia praca naukowa na stanowisku profesora teologii pastoralnej i liturgiki w Wyższym Śląskim Seminarium Duchownym, jak również na Katolickim Uniwersytecie Lubelskim, stanowiły wielki dar (por. Ps 118 [117],1), który udziela Bóg swoim wybranym dla dobra Kościoła i uświęcenia Ludu Bożego. Dlatego warto przybliżyć postać i twórczość kapłana i profesora, którego osobisty charyzmat ucznia Chrystusa oraz ogromna wiedza i doświadczenie znana była wielu duchownym i świeckim w Polsce i zagranicą.

Urodził się 29 grudnia 1920 r. w Mysłowicach-Brzezince, miejscowości należącej do archidiecezji katowickiej. Rodzicami jego byli Paweł i Franciszka z d. Trybuś. Ochrzczony został 9 stycznia 1921 r. przez ks. Jana Kuderę w kościele parafialnym w Brzezince. W 1926 r. ks. Rak zaczął uczęszczać do Publicznej Szkoły Powszechnej w Brzezince. W 1930 r., po śmierci ojca, przeszedł do Państwowego Gimnazjum w Mysłowicach. Po zdaniu w 1938 r. egzaminu dojrzałości wstąpił do Śląskiego Seminarium Duchownego w Krakowie i rozpoczął studia na Wydziale Teologicznym Uniwersytetu Jagiellońskiego. Po wybuchu II wojny światowej śląscy klerycy musieli opuścić Kraków. Ks. Rak udał się najpierw na studia do Fuldy (w 1940 r.), a następnie do Austrii, gdzie w latach 1941–1943 kształcił się w seminarium duchownym diecezji Linz. 4 lipca 1943 r. w katedrze Niepokalanego Poczęcia NMP w Linz wikariusz kapitulny bp Józef Kalasanty Flieser udzielił Romualdowi Rakowi święceń prezbiteratu.

Po święceniach kapłańskich ks. Rak wrócił do rodzinnej diecezji katowickiej i był najpierw wikariuszem w parafii Św. Mikołaja w Bielsku, a następnie w parafii Św. Marii Magdaleny w Cieszynie. Potem został przeniesiony do Katowic. Czasy wojenne obfitowały w różnorodne wydarzenia, kiedy trzeba było pełnić młodemu wikaremu nie tylko funkcje ściśle kapłańskie, ale również i społeczno-charytatywne. Ks. Infułat zawsze bardzo mile wspominał swoich proboszczów i współpracowników z tamtych czasów, bo miał dar serdecznego kontaktowania się z otoczeniem. Nigdy nie został w diecezji katowickiej proboszczem, ale — jak to często podkreś-

łał — przez rok „proboszczował” w Steinhaus w diecezji Fulda, gdzie przebywał na urlopie naukowym. W tym krótkim okresie swego duszpasterzowania przygotowywał dzieci do I Komunii św., spowiadał i jednocześnie prowadził wykłady dla księży. Praca ta utwierdziła go potem w przekonaniu, że każdy profesor teologii pastoralnej powinien przez pewien czas być proboszczem na parafii. Doświadczenia pastoralne są bowiem potrzebne tym, którzy zajmują się teologią praktyczną. Ks. Rak niewiele lat spędził bezpośrednio w pracy duszpasterskiej, ale zawsze był blisko parafii. Bardzo często bowiem głosił słowo Boże podczas różnych okazji w wielu parafiach. Wiele razy udawał się przed świętami do Dębowca, do parafii Św. Małgorzaty, zapraszany do spowiadania przez swego osobistego przyjaciela — ks. Franciszka Sedlaczka.

W 1945 r. ks. Rak został odwołany z pracy duszpasterskiej i powołany na stanowisko kapelana i sekretarza biskupa katowickiego Stanisława Adamskiego. Oprócz pracy w Kurii Diecezjalnej ks. Infułat towarzyszył biskupowi w wizytacjach kanonicznych zdobywając z czasem dobre rozeznanie w uprzemysłowionym terenie. W 1952 r., po wypędzeniu z diecezji przez komunistyczne władze biskupów katowickich, ks. Prymas Stefan Wyszyński ustanowił ks. Raka Wikariuszem Generalnym na czas nieobecności biskupów na Śląsku. Przez ten czas starał się on być łącznikiem między księżmi diecezjalnymi a biskupami. W efekcie tej działalności również i on został wydalony z diecezji katowickiej, ale szybko do niej wrócił po październiku 1956 r.

Ks. Romuald Rak pełnił w Kościele katowickim różne funkcje: cenzor książek (od 1947 r.); recenzent prac proboszczowskich; pierwszy ceremoniarz w katedrze Chrystusa Króla (od 20 grudnia 1958 r.); wicerektor Śląskiego Seminarium Duchownego w Krakowie (od 22 września 1961 r. do 12 stycznia 1966 r.); przewodniczący kolegium redakcyjnego „Wiadomości Diecezjalnych” (od 1966 r.); egzaminator diecezjalny z liturgiki i teologii pastoralnej (od 1969 r.); cenzor „Śląskich Studiów Historyczno-Teologicznych”(od 1970 r.); członek Zespołu ds. Przygotowania I Diecezjalnego Kongresu Eucharystycznego (1987); upoważniony do udzielania sakramentu bierzmowania (od 1990 r.); wicepostulator w sprawie kanonizacji bł. Jana Sarkandra (1990); wikariusz biskupi do spraw zakonnych w archidiecezji katowickiej (1992–2000); cenzor pism drukowanych Sługi Bożego ks. Franciszka Blachnickiego (od 1996 r.); komentator na wielu pielgrzymkach w Piekarach Śląskich. Prowadził też nabożeństwo w czasie spotkania z papieżem Janem Pawłem II na lotnisku Muchowiec w Katowicach (20 czerwca 1983 r.).

Ks. Rak miał też wielkie zasługi w przygotowaniu i przebiegu I Synodu Diecezji Katowickiej, który odbył się w latach 1972–1975. Był on członkiem Komisji Głównej i Redakcyjnej; przyczynił się w ten sposób dobitnie do kształtu pracy duszpasterskiej w diecezji na dalsze lata. Synod, który nawiązał do wspaniałej tradycji katolickiej Śląska, był też żywym impulsem w kierunku pogłębienia chrześcijaństwa w czasach

komunistycznych oraz odważnym wyzwaniem do nowej ewangelizacji. Niemalą w tym była zasługa ks. Infulata.

W ciągu swej 60-letniej posługi kapłańskiej należał też do wielu gremiów diecezjalnych: Rady Kapłańskiej, Rady Wydziału Duszpasterskiego, Komisji Liturgicznej, Komisji Muzyki Sakralnej, Komisji Duszpastersko-Liturgicznej oraz Diecezjalnego Komitetu ds. Duszpasterskiego i Organizacyjnego Przygotowania Pielgrzymki Ojca Świętego Jana Pawła II do Katowic. Wyrazem uznania dla jego pracy i postawy były tytuły i godności, które otrzymał: prawo do noszenia pelerynki proboszczowskiej (1952); radcy duchownego (1955); tajnego szambelana Jego Świątobliwości (1962); prałata domowego Jego Świątobliwości (1975); pronotariusza apostolskiego *supra numerum* (1990).

W 1959 r. ks. Rak został powołany do Komisji Duszpasterskiej Episkopatu Polski. Był także jednym z głównych autorów ogólnopolskich programów duszpasterskich.

Ks. Infulat znany był również z tego, że posiadał wybitne zdolności muzyczne, szczególnie w zakresie twórczości kompozytorskiej. Od szóstego roku życia grał na organach w kościele parafialnym w Brzezince i na nabożeństwach gimnazjalnych w Mysłowicach, brał czynny udział w orkiestrze parafialnej. Przed wstąpieniem do seminarium duchownego skomponował już kilka utworów muzycznych. Impulsem do tej działalności były też liczne wizytacje kanoniczne, w których towarzyszył biskupowi. Na uwagę zasługuje zwłaszcza jedna z pierwszych części stałych Mszy św. w języku polskim, skomponowana przez ks. Raka w 1951 r. i śpiewana do dziś w Polsce i za granicą. Przyczynił się też do wydania 3-tomowego *Chorału Śląskiego*. Wiele cennych usług oddał wreszcie w pracach Ogólnopolskiej Komisji do spraw Muzyki Sakralnej.

Osobny odcinek bogatego życia kapłańskiego ks. Raka dotyczy jego działalności naukowej. Od 1954 r. był wykładowcą i profesorem w Śląskim Seminarium Duchownym, a od 1959 r. na Katolickim Uniwersytecie Lubelskim. Tytuł doktora zdobył na Wydziale Teologicznym Uniwersytetu Jagiellońskiego w 1952 r. Stopień doktora habilitowanego z teologii pastoralnej uzyskał na KUL-u w 1973 r. W 1985 r. zdobył tytuł profesora nadzwyczajnego w Katedrze Organizacji Duszpasterstwa KUL. Uczestnicząc w różnych kongresach i spotkaniach naukowych, wygłaszał wykłady, współpracował z wydawanym w Austrii dwumiesięcznikiem „Der Seelsorger”. Był też autorem wielu publikacji z zakresu teologii pastoralnej i dogmatycznej. Szczególnie znane są dwie książki ks. Profesora z zakresu Eucharystii: *Wychowanie eucharystyczne w diecezji katowickiej w latach 1922–1972* oraz *Eucharystia w życiu chrześcijańskim*. W latach 1978–1983 ks. Rak był redaktorem naczelnym *Śląskich Studiów Teologicznych*, a w latach 1974–1991 członkiem redakcji „Roczników Teologiczno-Kanonicznych” wydawanych na KUL-u. W 1995 r. ks. Rakowi została przyznana Śląska Nagroda im. Juliusza Ligonia ufundowana przez katolickie Stowarzyszenie *Civitas Christiana*. Rada Wydziału Teologii KUL z okazji jubileuszu

60-lecia kapłaństwa ks. Raka nadała mu Diamentowy Dyplom w dowód uznania i wdzięczności za długoletnią pracę naukową, dydaktyczną oraz wychowawczą.

Ks. Infułat prof. Romuald Rak zmarł 24 września 2003 r. w Katowicach. Cere-
monie pogrzebowe miały miejsce 27 września (eksportacja) oraz 28 września (po-
grzeb) 2003 r. w katedrze Chrystusa Króla. Został pochowany na cmentarzu przy
ul. H. Sienkiewicza w Katowicach. Archidiecezja katowicka, a także Kościół w Pol-
sce straciły wielkiego kapłana. W pamięci bowiem tych, którzy się z nim spotkali,
pozostanie na pewno jako wielki człowiek, kapłan i naukowiec, który życie swoje
poświęcił dla służby Bogu i ludziom.